

ВОЈИСЛАВ ЈЕЛИЋ, *Античка и српска реторика*. Београд 2001; стр. 228.

Насловот *Античката и српската реторика* обединува 28 научни и стручни трудови на класичниот филолог, професор Војислав Јелиќ, од кои повеќето веќе претходно објавени во периодот од 1985 до 2000 година, но, за ова издание, во зависност од потребата, доработени. Издавачкиот потфат да се обединат овие трудови, заедно со уште неколку претходно не публикувани, во една книга постигнува барем две позитивни цели: трудовите претходно објавени во разни зборници и научни списанија да станат достапни за читателите на едно место и да оформат една поширока тематска целина во која можат да остварат поинаква интертекстуалност, а со самото тоа, да станат „други“ текстови.

Во редоследот на трудовите може да се препознае извесно нивно групирање според проблемската сродност, но јасно разграничување нема, зашто во основа прашањата што се проблематизираат се дел од една дисциплина; реторската терминологија, стилистиката, теоријата на преведувањето, епистографијата, теоријата на книжевните видови.

Првиот труд, *Патистичката на грчката реторика* (9-14), на извесен начин претставува воведна расправа која ги најавува релациите на античката и српската реторика кои се испитуваат во оваа книга. Имено, авторот, на различни рамништа и по разни поводи, го отвора прашањето: по кои патишта стасувала грчката реторика (римската е само пренесувач) до српското училиште, до српските книги и до српските автори од 18 и 19 век, или, како се создавала српската реторска традиција.

Текстовите кои се пред нас поседуваат извесна привлечност и заводливост со својата методолошка транспарентност. Истажувачката постапка започнува и се одвива пред очите на читателот; авторот го отвора прашањето, доколку е потребно прави претходни испитувања и договори, најчесто поврзани со содржината на некој термин, а потоа, подготвено го разгледува отвореното прашање, размислувајќи „гласно“, при што не ретко прави намерни застранувања за да ја провери претпоставката, или да го потврди заклучокот.

Сметајќи го за темелно прашање на научната артикулација авторот речиси во сите трудови, или како основна тема, или како дел од истражувачката постапка на некој друг проблем, промислува некој реторски термин, и тоа компаративно во античката и во српската реторска и литературна традиција. На ваквите истражувања им се посветени неколку трудови: *Красноречие-реторика-йоејика* (15-22), *Ракописните реторички на српско-латинските училишта во Карловци* (23-29), *Нашата прва „славјанска“ реторика* (30-38), *Схима и шрој во нашата реторика* (39-58), *Елементи од античката реторика во прирачниците на нашите реторичари од 19 век* (59-71), *Тилови на усвојување на грчките реторски термини* (72-78), *Српската реторска терминологија во светло на контрастивните исцрпувања на јазикот* (79-86), *Некои иновации на Стерија во терминологијата* (87-91) и *Антирхойашија-чјеловекостирасије* (92-97). Последниот во низата наведени трудови заслужува посебно внимание.

Имено, со идентификувањето на, досега малкупознатите антички основи на терминот „человекострастије“ од српската реторска традиција, овој труд има свој значаен придонес во проширувањето на европската реторска терминологија.

Друга група на текстови во оваа книга обединети се околу еден, легитимно антички, облик на книжевен израз, за кој авторот открива релевантни следбеници и во српската книжевна пракса. Станува збор за епистографијата чие споредбено разгледување во низата текстови кои следат го најавува трудот со наслов *Античка и српска епистографија* (113-120).

За некои прашања од теоријата на поетичките видови (жанрови) се расправа во *Антиониј и морфологијата на философската и на научната расправа во српската книжевност од 18 и 19 век* (177-182), во *Митот и говорничката пракса во доцната антика* (183-191) и во *Библискиот текст како testimonium veterum* (192-200).

Во оваа книга едно тематско јадро се формира околу стилистиката. Меѓу неколкуте трудови посветени на прашања од оваа област е и расправата која за првпат се публикува токму во ова издание; станува збор за трудот *Групи од фигури-во низи и поединечно-констилутичкиот исфажувања на Лука Зима* (207-215).

Овој избор на текстови завршува со критички осврти на две скорешни изданија од други автори, чија содржина е само повод и инспирација за самостојно промислување на авторот Војислав Јелиќ на некои реторски и поетолошки елементи.

Иако претходно објавени, со исклучок на неколку, овие трудови вака распоредени спонтано и природно градат единствена целина која на читателот му открива релевантни податоци од античката и од српската реторика, методолошки го мотивира и за истражувачка работа го инспирира.

Весна Томовска-Миџровска
Филозофски факултет
Скопје

INGRID HOHENWALLNER, *Antikerezeption in den Gedichten Bertolt Brechts*. "Bibliopolis", Möhnesee 2004; стр. X, 308.

„Иако името Бертолт Брехт обично се поврзува со термини од типот *ејски шеајтар* и *дијалектика* или, пак, е заштитен знак на велики драми, како што се *Мајка Храбросиј*, или *Галилео Галилеј*, авторката се обидува кон ова да придодаде некои особености на делото на Брехт, особено на неговите песни...“, вака на кориците издавачот ја претставува книгата *Рецепцијата на антиката во песниите на Бертолт Брехт* од Ингрид Хоенвалнер најавувајќи откривање на една, за многумина не многу позната, димензија на делото на овој славен автор.

Античкото наследство во делото на Брехт, прашање кое и претходно го привлекувало истражувачкото внимание на класичните